

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ БЕОГРАД
ФАКУЛТЕТУ ЗА МЕНАџМЕНТ
ЗАЈЕЧАР

ФАКУЛТЕТ ЗА МЕНАџМЕНТ

11 Број 012-001-056

Датум 29.3.2022.
Зајечар, Парк шума Краљевица

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену _____ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

ИСТРАЖИВАЊЕ УТИЦАЈА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ НА ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВИ
РАЗВОЈ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

кандидата: Хаџи – Бојана Продовића подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Хаџи – Бојан Продовић рођен је 12. 05. 1986. године у Прокупљу. Основну школу завршио је у Нишу 2001. године, а средњу економску школу 2005. године. Основне академске студије на Факултету за Менаџмент Зајечар, у Зајечару, завршио је 2009. године, као редован студент. По завршетку Основних академских студија на истом Факултету уписао је и завршио Мастер студије. Године 2014., такође на Факултету за менаџмент Зајечар, уписао је докторске студије.

Радну ангажованост започео је одмах након средње школе. Тренутно је запослен у ЈП Путеви Србије. Редовни је члан Црквеног одбора Епархије Нишке, од 2012. године; члан је Друштва гуслара „Ратко Павловић – Ћићко“, са седиштем у Нишу. Ожењен.

Поред стручног образовања поседује следеће сертификате: сертификат познавања Енглеског језика (Angela Fisher), сертификат познавања Шпанског језика (KRAFT, Narodni Univerzitet – Niš) и сертификат познавања рада на рачунару (NL Pro Group).

Од објављених радова Хаџи-Бојана Продовића, потребно је истаћи следеће публикације:

- Продовић, Б. и **Продовић, Б.** (2012), *Европски културни идентитет - како изаћи на крај са културном разноликошћу*, *Култура полиса*, год. XI (2014), бр. 24, стр. 183-199. УДК 159.923.2(4):316.7.
- Продовић, Б., **Продовић, Б.** (2012): „Европски идентитет и мултикултурализам у европском политичком дискурсу“, *Традиција, модернизација, идентитет, Традиционално и модерно у култури српског и балканских народа*, бр. 2, Ниш, 2012, стр. 473-486. УДК 323.1(4-672ЕУ), 316.72(4-672ЕУ) ИСБН 978-86-7379-244-6.
- **Продовић, Б.** и Продовић, Т. (2013): „Друштвени значај Миланског едикта - Константин Велики непобедиви реформатор, војник, државник и светац“, *Традиција, модернизација, идентитети - Дијалог култура и партнерство цивилизација на Балкану*, Филозофски факултет, Центар за социолошка истраживања, Ниш, 2013, стр. 275 – 288. УДК 322”313”; 321.18:929.
- **Prodović, B.**, Prodović Milojković B. (2014): „Responsibility of the university for socially-humane development in terms of sustainable development“, *Међународно списание за*

образование УЧИТЕЛ, University "St. Kliment Ohridski" Faculty of Education - Bitola, Makedonija, vol. 7, Decembar, Year XIII, No. 2 (2014), 109-119, ISSN 1857 – 8888 (Online); ISSN 1409 – 6870 (Print).

- **Продовић, Б.**, Продовић, Б. (2014): „Образовање за одрживи развој у високо-школским установама у Србији“, Образовање и балканска друштва на путу културе мира и евроинтеграција, Филозофски факултет, Центар за социолошка истраживања, Ниш, 55-64, УДК 378:502.131.1(497.11), ISBN 978-86-7379-358-0.
- Продовић Милојковић, Б., **Продовић, Б.** (2015): Дилема младих остати или отићи - размишљања и делања у правцу емиграције, *Политичка ревија*, Година (XXVIII) XV, vol=48, Бр. 2/2016., стр. 65-83, УДК 316.65-057.875(497.11):325.2.
- Продовић Милојковић, Б., **Продовић, Б.** (2015): „Допринос филма „Где цвета лимун жут“ култури сећања на Први светски рат - Срби као разбојници или Срби као савезници, *Век српске Голготе (1915–2015)*, I–III, књ. III, Филозофски факултет, Косовска Митровица, UDK 791.43(497.11) 316.776:791(497.11), стр. 429- 472.
- Продовић Милојковић, Б., **Продовић, Б.** (2015): Профил вредносних ставова младих као релевантар индикатор за утврђивање доминантног обрасца социјализације, *Историја идеја и промишљање савременог света*, Филозофски факултет, Ниш, 161-176, УДК 316.752-053.6:929, ИСБН 978-86-7379-433-4, COBISS.SR-ID 227568140.
- Продовић, Милојковић, Б., **Продовић, Б.** (2016), Повезаност илегалне имиграције и организованог криминала, *Сеобе и развој*, Институт друштвених наука, Центар за економска истраживања, Београд, 297-313, 314.114(082), 330.341:314.15(082), ISBN 978-86-7093-164-0, COBISS.SR-ID 223311116.
- **Продовић, Б.**, Продовић Милојковић, Б. (2017): Димензије националне културе према Герту Хофстеду - са посебним освртом на вредносне димензије српске националне културе, рад саопштен на Међународној научној конференцији *Глобализација vs. глокализација*, 3-4. јуна 2017, под организацијом Српског социолошког друштва (Београд); Филозофског факултета у Приштини (Косовска Митровица), Института за упоредно право (Београд) и Института за политичке студије (Београд), књига резимеа стр. 200-202, ИСБН 978-86-6349-074-1 (ФФКМ) и у процесу објављивања у истоименом Зборнику.

Кандидат је урадио докторску дисертацију под насловом: **Истраживање утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији**, обима 283 стране текста, у складу са стандардима за израду докторских дисертација.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

2.1 Предмет докторске дисертације

Образовање представља темељну претпоставку и основни предуслов за остваривање одрживог развоја. Концепт образовања за одрживи развој треба да допринесе да свет учини бољим, безбеднијим и квалитетнијим за садашње и будуће генерације. Образовање подиже квалитет људског капитала, развија и повећава капацитете појединца, групе, заједнице, организације и земље за учешће у развоју одрживог друштва. Оно промовише промену људских ставова, мишљења и вредности и тако омогућава да се свет учини безбеднијим, здравијим и перспективнијим, а тиме и да се побољша квалитет живота. Образовање представља кључни чинилац промена и развоја еколошке свести, културе и одговорности.

Образовање за одрживи развој постало је, последњих година, доминантна формула за развој и трансформацију образовних система, те се отуда и сматра највећим изазовом садашњице. Како се програм одрживог развоја, у потпуности, може уклопити у разне студентске програме, отуда универзитети, с једне стране, представљају места учења, усвајања одређених знања и вештина, док, са друге, служе критичком промишљању и преиспитивању тих истих знања. Пожељно је да образовање за одрживи развој успостави баланс између ове две функције образовања како би се студенти усмерили ка усвајању одрживих стилова живота и изградњи одрживе будућности. Проблеми помирења различитих интерпретација образовања за одрживи развој и њихове имплементације у образовни систем, у Србији су још увек искључиво теоријска, не и практична питања, с обзиром на то да образовање за одрживи развој није, још увек, довољно имплементирано у универзитетско образовање. Стога све више постоје иницијативе и настојања да се принципи одрживог развоја уврсте у што већи број наставних програма, пре него да се одрживи развој третира као засебна тема кроз посебне наставне предмете.

Први и делимични увиди у присутност идеја одрживог развоја у универзитетском образовању у Србији показују да су ови процеси започети, али да постоји широк простор и евидентна потреба да се то поље значајно прошири. Поред измене силабуса, неопходна је промена доминантних приступа образовању, као и метода и техника предавања и учења.

На образовање за одрживи развој велики утицај има култура. Колики је значај културе, посебно наглашава Нурсе [Nurse] који истиче да се култура не треба посматрати само као додатни стуб одрживог развоја, већ се по свом значају слободно може ставити испред осталих стубова (економије, екологије и друштва) (Nurse, 2006).

Предмет докторске дисертације је *свеобухватна анализа и истраживање утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији*. У дисертацији се повезује *концепт образовања за одрживи развој са националном културом*. Дисертација полази од истраживања система образовања са фокусом на одрживи развој, а потом се проширује истраживањем вредносних ставова повезаних са димензијама националне културе. Приликом истраживања димензија националне културе коришћен је Хофштедов модел са шест кључних вредносних димензија.

Квантитативно, истраживање у дисертацији је засновано на анализи заступљености одрживог развоја у академском образовању у Србији. Анализом садржаја курикулума истраживана је заступљеност образовања за одрживи развој на факултетима друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Србији, у периоду од 2010. до 2018. године. При том, упоређивана су два периода, заступљеност образовања за одрживи развој на поменутиим факултетима у периоду од 2010. до 2013. године, и у периоду од 2013. до 2018. године. Разматрано је место одрживог развоја у наставним плановима и програмима свих нивоа и облика образовања. Истраживану популацију

чинили су силабуси и курикулуми основних академских студија, мастер и докторских студија; и то Универзитета у Нишу, Приштини, Крагујевцу, Новом Саду и Београду. Након анализе садржаја курикулума ради утврђивања заступљености образовања за одрживи развој на факултетима друштвено-хуманистичких наука, спроведен је BCM (VSM, Values Survey Module 2013) упитник. Узорак је чинила студентска популација. Истраживања су вршена у Србији, посебно на Косову и Метохији и БиХ, међу студентима: а) *исте године* (3 године студија); б) *исте врсте* – студенти државних друштвених факултета – Филозофског факултета; в) *истог смера* – са Департмана за социологију, психологију, педагогију, комунологију и историју.

2.2 Циљеви докторске дисертације

Општи циљ дисертације је да покаже улогу и утицај националне културе и њених основних димензија на образовање за одрживи развој у Републици Србији.

Специфични циљеви дисертације су следећи:

- приказати основне одлике образовања за одрживи развој, као и фундаменталне принципе на којима је овај концепт успостављен;
- утврдити утицај вредносних ставова испитаника на прихватање концепта одрживог развоја;
- утврдити везу између вредности димензија националне културе и образовања за одрживи развој.

Друштвени циљ дисертације је установити на који начин је неопходно реформисати образовни систем, како би он омогућавао образовање за одрживи развој и утврдити циљеве, могућности и правце образовања за одрживи развој.

Треба посебно навести да су промене националне културе веома споре, али се неоспорно дешавају, па тако промене изазване технолошким напретком и промене које се дешавају у социо-демографској структури становништва (промене полне, старосне, образовне структуре настале из било ког разлога, као што су миграције, ратови, емиграције и слично) утичу да димензије националних култура бивају другачије, што је главна преокупација истраживања у дисертацији.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Хипотетички оквир истраживања у докторској дисертацији чине једна општа и пет посебних хипотеза.

Општа хипотеза:

Национална култура утиче на образовање за одрживи развој.

Посебне хипотезе:

H1 – Прихватање концепта одрживог развоја зависи од вредносних ставова испитаника који су корелацији са националном културом

H2 – Постоји корелација између вредности димензија националне културе „мушко – женске вредности“ (MAS – FEM) и прихватања концепта одрживог развоја

H3 – Од прихваћености концепта одрживог развоја зависи његово присуство у наставним плановима и програмима.

H4 – Постоје регионалне разлике у образовању за одрживи развој

H5 – Постоје регионалне разлике у вредносним ставовима испитаника

4. Кратак опис садржаја

Дисертација садржи обавезне елементе као што су апстракт на српском и енглеском језику, садржај и увод на почетку рада и списак литературе, списак табела и прилоге на крају рада. Осим ових обавезних елемената, кандидат је садржај докторске дисертације рашчланио на пет поглавља која обухватају више логичких и међусобно повезаних структуралних чинилаца.

Прво поглавље је општи део дисертације где су дати методолошко – хипотетички оквири истраживања са освртом на предмет, циљ и методе истраживања као и основне и помоћне хипотезе које су у раду истраживањем доказане.

Друго поглавље докторске дисертације било је посвећено одрживом развоју. У овом поглављу кандидат је дао теоријску анализу настанка концепта одрживог развоја, основне дефиниције овог појма, настанак и развој политике одрживог развоја и указао на значај васпитања и образовања за одрживи развој. У другом делу овог поглавља кандидат је приказао полазне основе стратегије одрживог развоја Републике Србије, визију, принципе и националне приоритете одрживог развоја и на крају указао на значај образовања у примени стратегије одрживог развоја. Трећи део поглавља бави се одговорношћу универзитета за друштвени развој. Овде је кандидат приказао стање високошколског образовања у области животне средине у Србији и уношење идеја одрживог развоја у универзитетско образовање.

Треће поглавље дисертације је посвећено националној култури и бави се дефинисањем појма националне културе, истраживањима везаним за националну културу, међусобним утицајем културе и образовања, као и применом Хофштедовог модела на студентску популацију. У другом делу поглавља дат је детаљан опис свих шест димензија националне културе према Герту Хофштеду, као и карактеристике српске националне културе. Трећи део поглавља бави се критикама Хофштедовог модела и недостацима његове примене, док су у четвртном делу приказана емпиријска истраживања националне културе у свету и код нас.

У четвртном поглављу који представља специјални део дисертације приказани су резултати истраживања утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији. У овом делу дата је анализа силабуса друштвено-хуманистичких факултета у Србији са акцентом на образовање за одрживи развој и приказана анализа индекса националне културе по областима/регионима, добијених истраживањем на универзитетима и Нишу, Косову и Метохији и Босни и Херцеговини.

На крају је кандидат извршио дискусију резултата истраживања. У дискусији је коментарисао резултате истраживања који се односе на уношење идеја одрживог развоја у универзитетско образовање у Републици Србији и на стање високошколског образовања у области животне средине, као и резултате индекса националне културе и улогу националне културе у образовању за одрживи развој.

На крају докторске дисертације кандидат је дао закључна разматрања која обухватају синтетичке закључке по поглављима дисертације.

Преглед научне и стручне литературе прожима сва наведена поглавља.

5. Остварени резултати и научни допринос

5.1 Остварени резултати истраживања у докторској дисертацији

Истраживањем у докторској дисертацији решавана су питања везана за утицај националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији. Резултати истраживања у докторској дисертацији показали су да образовање за одрживи развој још увек није довољно имплементирано у универзитетско образовање. За имплементацију образовања за одрживи развој у универзитетско образовање неопходно је препознавање концепта одрживог развоја од стране доносилаца одлука, спремност предавача/наставника да се оријентишу ка новом, другачијем, интердисциплинарном промишљању класично научених категорија и процеса у оквиру традиционалног образовања, као и заинтересованост и препознавање значаја одрживог развоја самих студената. Опредељење за одрживи развој умногоме зависи од вредносних оријентација, док су вредносне оријентације у складу са националном културом. Отуда је потврђена и зависност имплементације концепта образовања за одрживи развој од карактеристика и димензија националне културе.

У првом поглављу докторске дисертације кандидат је на научно коректан начин разрадио методолошко – хипотетичке оквиру истраживања предметне теме. Предмет истраживања ове докторске дисертације обухватио је истраживање утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији где је кандидат повезао концепт образовања за одрживи развој са националном културом. Истраживања у дисертацији су се првенствено односила на анализу садржаја курикулума и заступљеност образовања за одрживи развој на факултетима друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Србији, као и на истраживање основних вредносних оријентација студентске популације користећи Хофштедов ВSM упитник (VSM, Values Survey Module 2013).

У другом поглављу истраживања се односе на концепт одрживог развоја са посебним акцентом на образовање, као и на значај и одговорност универзитета за друштвени развој. Кандидат је објаснио одрживи развој као кључни концепт који је потребно применити за опстанак и напредак човечанства. Пут ка разумевању и имплементацији концепта одрживог развоја као и одрживог понашања унутар заједнице јесте васпитање и образовање. У том контексту, питање образовања за одрживи развој заузима посебно место. Образовано друштво има више развојних опција и могућности за унапређење квалитета живота, подизање нивоа здравственог статуса нације и самим тим стварање квалитетне развојне основе будућим генерацијама. У оквиру овог дела дисертације разматрани су образовни алати који се користе ради лакше имплементације васпитања и образовања за одрживи развој на факултетима. образовање за одрживи развој захтева мултидисциплинарни и интердисциплинарни приступ у раду, што подразумева укидање строге међупредметне поделе. У овом делу рада кандидат је указао на општи циљ образовања за одрживи развој, а то је постепено развијање ставова на којима би се темељили они облици понашања и деловања који би стварали одрживост, обазривост и уравнотеженост на систематском нивоу репродукције друштвеног живота и то на нивоима понашања појединаца, друштвених група и институција. Кандидат је показао да је неопходно интегрисање садржаја одрживог развоја у све релевантне предмете, као и у неформалне видове образовања, што се може постићи стварањем повољнијих услова пружањем економско-финансијске, институционалне и техничке подршке реформи образовања, организовањем обука о

одрживом развоју за наставнике свих нивоа образовања, систематским развојем истраживања у образовању, као и сталним унапређивањем сарадње на том плану на националном, регионалном и међународном нивоу.

У трећем делу дисертације који се односи на националну културу кандидат је на научно коректан начин представио теоријску концептуализацију проучавања појма националне културе, уз опис разграничења овог термина са сродним појмовима. Приказан је значај истраживања националне културе, примена и критички осврт на Хофштедов модел, уз приказ емпиријских истраживања националне културе у Србији и у свету. Кандидат је у овом поглављу један део посветио приказивању и анализи димензија националне културе где је дао кључне разлике између друштава, са посебним освртом на образовање, квалитет учења и образовну политику у друштвима у којима преовладавају различите културолошке вредности. У овом делу дисертације наведене су и особине српске националне културе које афирмативно утичу на развој централистичког стила одлучивања, строго хијерархијске структуре у организацијама, утемељен страх од будућности и непознатог, веома ограничену мобилност становништва, као и слабо изражену спремност за преузимање ризика. Кандидат је показао да су на развој националне културе Србије значајан утицај имале историјске околности (веома бурна историја), ратови и религија. На крају овог дела дисертације дата су ограничења Хофштедовог модела и указано на критике истог, уз закључак да ниједна теорија културне класификације није без својих критика и ограничења, иако је Хофштедов приступ можда „груб“ за коришћење, он ипак пружа користан увид у разумевање важних културних вредности. Резултати истраживања су показали да многе студије своју методолошку позадину заснивају на Хофштедовом моделу и да се он користити као водич за разумевање разлика у култури између земаља и различитих друштава.

У последњим деловима докторске дисертације кандидат је на научно коректан начин приказао резултате емпиријског истраживања. У првом делу истраживања кандидат је анализирао садржаје курикулума и у њима заступљеност образовања за одрживи развој на факултетима друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Србији, у периоду од 2010. до 2018. године. При том је извршио поређење заступљености образовања за одрживи развој на поменутиим факултетима у два периода, и то у периоду од 2010. до 2013. године, и у периоду од 2013. до 2018. године. Добијени резултати показали су да је дошло до повећања броја ново акредитованих програма у оквиру којих се могу издвојити предмети који се у основи баве одрживим развојем, како на државним, тако и на приватним факултетима. Велики је број предмета који се, у оквиру својих тематских целина које обрађују, дотичу еколошких питања. Такође, повећан је број силабуса предмета у којима се експлицитно помиње појам одрживог развоја. Већина предмета на којима студенти имају могућност да чују понеко предавање о одрживом развоју (или се успут помиње) и даље су изборног карактера тако да их слуша мањи број студената. Ипак, неке од предмета који су били изборни сада су преименовани и стављени у листу обавезних предмета. На основу добијених резултата кандидат је показао да поједини курсеви, иако се не баве одрживим развојем, стварају предуслове за разумевање одрживог развоја. На крају овог дела истраживања кандидат је закључио да поред измене силабуса, укључивање образовања за одрживи развој захтева промене доминантних приступа образовању, као и метода и техника предавања и учења. Кандидат је предложио две комплементарне стратегије за имплементацију идеја одрживог развоја на универзитетима у Србији, и то: (а) путем интеграције тема о образовању за одрживи развој кроз све релевантне предмете, програме и курсеве на основним и постдипломским студијама; и (б) путем увођења и развијања специфичних програма и курсева фокусираних на сложену проблематику одрживог развоја.

У другом делу истраживања, који се односио на карактеристике националне културе, кандидат је истраживао димензије националне културе и њен утицај на образовање за одрживи развој користећи стандардизовани Хофштедов BCM упитник (VSM, Values Survey Module 2013).

Резултати истраживања показали су да истраживане димензије националне културе на узорку студената, у великој мери кореспондирају са спроведеним истраживањем на националном нивоу, тестираним упитником који процењује опште животне ставове. Овим истраживањем кандидат је успео да прикаже културне сличности и разлике међу праћеним регионима, уз помоћ Хофштедових шест димензија националне културе. Упоређивањем резултата са оригиналним Хофштедовим истраживањем, може се закључити да је рангирање земаља остало врло слично. Значајна промена била је у димензији индивидуализма/колективизма, али са још увек истим смером вредносних преференција. Кандидат је на основу добијених резултата истраживања закључио да је најзначајнија културна промена прелазак ка колективизму, као и тренд ка повећању мушких вредности. У културама у којима преовладавају мушке вредности, вредносне оријентације чланова друштва нису у складу са принципима одрживог развоја. „Мушке“ насупротив „женским“ вредностима посматрају се као квантитет насупротив квалитету живота, те стога ова промена може негативно да утиче на образовање за одрживи развој. У женским културама преовладавају женске карактеристике, попут нежности, скромности, посвећености породици и квалитету живота, што је у потпуности у складу са основним принципима одрживог развоја, па је зато у друштвима са оваквим карактеристикама много извеснија могућност имплементације образовања за одрживи развој. Оно што је важно напоменути јесте да су индекси дистанце моћи и избегавања неизвесности остали исти и да су то димензије које умногоме опредељују начин понашања, вредносне ставове, начин комуникације у институцијама и изван њих. Када је у питању образовање за одрживи развој, оно је као и одрживи развој, оријентисано на будућност и да би се имплементирало у образовне системе, захтева одређене промене. Промене начина мишљења, понашања, рада, комуникације. Висок индекс избегавања неизвесности код људи изазива страх од промена, што указује да ова димензија у случају националне културе Србије негативно утиче на прихватање концепта одрживог развоја уопште, па самим тим и на имплементацију образовања за одрживи развој, које захтева и промене доминантних приступа образовању. Са друге стране, висок индекс дистанце моћи указује да оваква друштва имају развијен следећи систем вредности: старији имају моћ над млађим члановима друштва, егзистира аутократска влада, људи су склонији корупцији и знатно је израженија неравномерна дистрибуција дохотка него код друштава са мањом дистанцом моћи. Јасно је да овакав систем вредности није у складу са начелима одрживог развоја. У оваквим друштвима се очекује да иницијативу увек покрећу људи који имају моћ, тј. власт. У случају имплементације образовања за одрживи развој јасно да иницијатива мора да крене „одозго“, тј. да одговорна национална елита и доносиоци одлука морају да се концентришу на реформу образовања и научног система како би исти могао да одговори на савремене потребе развоја економије засноване на знању која доприноси побољшању квалитета живота, што је уједно и крајњи циљ одрживог развоја. Идентификацијом културолошких промена, кроз промену индекса димензија националне културе, кандидат је утврдио и утицај националне културе на образовање за одрживи развој, и тако потврдио постављене хипотезе и одговорио на циљеве истраживања.

5.2 Научни и друштвени допринос докторске дисертације

Научни допринос ове докторске дисертације пре свега се односи на систематско проширење теоријских и практичних сазнања о образовању за одрживи развој, као и у утврђивању каузалног односа између националне културе и образовања за одрживи развој.

Истраживањем су добијени научни резултати који могу допринети:

- Развоју концепта образовања за одрживи развој у Републици Србији;
- Идентификацији кључних димензија националне културе које утичу на процес реформисања образовног система у циљу увођења неопходних промена у доминантним приступима образовању;
- Развоју социјалног капитала неопходног за остваривање циљева одрживог развоја.

Теоријска разматрања улоге и утицаја националне културе на образовање за одрживи развој могу бити подстицај за даља научна истраживања у области друштвеног аспекта одрживог развоја.

Кроз теоријску обраду ове проблематике, а посебно кроз истраживање указано је да димензије националне културе, тј. вредности њихових индекса, представљају значајан фактор који утиче на организацију система образовања у једној друштвеној заједници. Резултати истраживања показали су да је примена концепта образовања за одрживи развој последица вредносних ставова чланова друштва.

Образовање за одрживи развој још увек није довољно имплементирано у универзитетско образовање у Србији. **Друштвени допринос** дисертације огледа се у указивању на основне факторе и суштинске проблеме који се јављају приликом реформисања образовног система у циљу примене концепта образовања за одрживи развој. Дисертација даје препоруке и нуди решење ових проблема, пружајући смернице на који начин је потребно реформисати образовни систем. Решење је представљено у виду модела који у основи узима у обзир вредносне ставове који су карактеристични за чланове једне друштвене групе.

Резултати истраживања могу бити корисни за доносиоце одлука који учествују у креирању образовног система. Посебно су значајни за реформу образовног система Србије где се образовање за одрживи развој још увек посматра као теоријско, а не као практично питање.

6. Закључак

Докторска дисертација под називом: „Истраживање утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији“ кандидата Хаџи Бојана Продовића урађена је у складу са одлуком о одобравању израде дисертације и одговара прихваћеној теми од стране Наставно – научног већа Факултета за менаџмент у Зајечару. Кандидат је прикупљене и обрађене информације и резултате у оквиру докторске дисертације изложио на 283 стране, у пет поглавља.

Тема докторске дисертације је мало истраживана, сложена, веома актуелна и, с обзиром на значај образовања за примену концепта одрживог развоја, тема ће све више добијати на актуелности.

У приказу истраживања коришћена је уобичајена и стандардизована стручна терминологија. Дисертација је писана јасним стилем, а њена структура и методологија излагања су у складу са универзитетским нормама.

Кандидат је показао да влада методологијом научно – истраживачког рада, има способност да сложеној проблематици приступи свеобухватно и поседује способност системског приступа и коришћења литературе. Литература коришћена приликом израде дисертације је по квалитету садржаја и по обиму примерена потребама рада. Литературни извори коришћени у раду дали су добру основу за дефинисање интегративних закључака.

На основу свега претходно наведеног, комисија за оцену завршног рада докторске дисертације, закључила је да је докторска дисертација под називом: „Истраживање утицаја националне културе на образовање за одрживи развој у Републици Србији“ кандидата Хаџи Бојана Продовића оригинално и самостално научно дело. По квалитету, обиму и резултатима овај рад у потпуности задовољава све научне, стручне и законске услове за израду докторских дисертација. Комисија с тога предлаже Наставно – научног већу факултета за менаџмент у Зајечару, Мегатренд

универзитета у Београду, да докторску дисертацију прихвати као успешно урађен рад, подобан за јавну одбрану. Комисија предлаже да се јавна одбрана докторске дисертације обави пред комисијом у саставу у којем је обављено утврђивање њене подобности за јавну одбрану, по прописаној академској процедури.

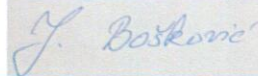
Место и датум:

Чланови Комисије за оцену подобности
кандидата и теме докторске
дисертације/уметничког пројекта

Др Виолета Јовановић, ванредни професор,
Факултет за менаџмент Зајечар, ментор

Др Јелена Бошковић, редовни професор у
пензији, Привредна академија Нови Сад,
Универзитет Метрополитан Београд, члан

Др Милица Пауновић, доцент, Факултет за
менаџмент Зајечар, члан

